Amrit Kaal -2022-2047

1947 to 2022 – 75 Years of independence

1950 -2025 – 75 Years of Republic and adoption of our Constitution

Fundamental Duties of the citizens and states

1) ***Article 48A :*** **Protection and improvement of environment and safeguarding of forests and wild life:** The State shall endeavour to protect and improve the environment and to safeguard the forests and wild life of the country.

2) ***Article 51-A (g) : "It shall be the duty of every citizen of India to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers and wildlife and to have compassion for living creatures."***

Mission Amrit - Chala Januya Nadila

19th Sept 2022

Civil Society Members represented by JalBiradari and Maharashtra Government Together Resolve to make the state flood and drought proof and work for making our River's *Amrit Vahini's, Aviral Nirmal*

30th Sept 2022

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ८२२२/ प्र. क्र. २७६/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ३० सप्टेंबर, २०२२

वाचा :- शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्र. संकीर्ण २०१६/(प्र.क्र.०७/१६) लक्षेवि (आस्था), दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०१६

प्रस्तावना :-

भारतीय संस्कृतीनुसार सजीवसृष्टीकरीता पंचमहाभुतांचे अस्तित्व अत्यंत महत्वाचे आहे. त्यामुळेच आपल्या संस्कृतीत या पंचमहाभुतांची पुजा करुन त्यांचे आपल्या जीवनातील स्थान अधोरेखित करण्यात आले आहे. "जल" हे या पंचमहाभुतापैकीच एक तत्व आहे. सजीवांच्या अस्तित्वासाठी पुरेशा स्वच्छ पाण्याची उपलब्धता न झाल्यास त्याचे अस्तित्व धोक्यात येऊ शकते. गेल्या काही काळात नैसर्गिक बदलामुळे पावसाचे प्रमाण व वेळा अनिश्चित झाल्याने पाण्याचे नियोजन करणे अडचणीचे झाले आहे. राज्यात गेल्या काही वर्षात निर्माण होणाऱ्या सततच्या अवर्षण परिस्थितीमुळे पाणी टंचाईचे संकट वाढत आहे. पाण्याची उपलब्धता व पाणी वापराचे नियोजन, पाण्याचा अपव्यय टाळणे, पाण्याचा गरजेपुरता वापर करणे, नैसर्गिक जलस्त्रोत, नदया व जलाशयाचे प्रदुषण रोखणे, पायाभूत सुविधांचे संरक्षण करणे, पाण्यासंबंधी कायदे व नियमांचे पालन करणे याबाबत समाजात जागृती व साक्षरता निर्माण होण्याची गरज लक्षात घेता, विशेष प्रयत्नांची आवश्यकता आहे. तसेच नद्या व जलाशयाच्या माध्यमातून होणाऱ्या जल व हरित उत्पन्नाबाबत निदर्शनास आलेल्या या सर्व बाबी लक्षात घेऊन, तसेच नदीबाबत जनसामान्यांशी संवाद, समन्वय, नदीबाबतची माहिती जाणून घेण्यासाठी "स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणुया नदीला" या अभियानाचे नियोजन प्रस्तावित आहे. सदर अभियानांतर्गत समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

३. समितीचे ध्येय आणि उद्दिष्ट :-

१. महाराष्ट्राला वारंवार भेडसावणाऱ्या पूर आणि दुष्काळ या समस्यांपासून मुक्तीसाठी नदी संवाद अभियानाचे आयोजन करणे.
२. अभियानांतर्गत जनसामान्यांना नदीसाक्षर करण्याबाबत उपाययोजना आखणे व अंमलबजावणीसाठी यंत्रणा निश्चित करणे.
३. अमृत वाहिनी बनविण्यासाठी मसुदा तयार करणे.
४. नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसार रुपरेषा आखणे.
५. नदीचा तट, प्रवाह जैवविविधतेबाबत प्रत्येक जिल्हयात प्रचार, प्रसार याबाबत नियोजन करणे.
६. नदीच्या पाणलोट क्षेत्राचा अभ्यास करुन त्यावर संबंधितांना कार्यवाहीबाबत अहवाल सादर करणे.
७. पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजल स्तर उंचावणे, जनजागृती करण्याबाबत आकृतिबंध तयार करणे.
८. अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदुषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास आणि त्याचा नदी आणि मानवी जीवनावर होणारा परिणाम अभ्यासणे व त्याचा प्रचार व प्रसार करणेबाबत आखणी करणे.
९. महाराष्ट्रातील सुमारे ७५ नदी खोऱ्यांतून नदी संवाद यात्रा आयोजित करण्याबाबत आराखडा तयार करुन अंमलबजावणी करणे.
१०. शासन, समाज आणि नदीवर काम करणाऱ्या संस्थांमध्ये सुसुत्रता आणणेसाठी प्रयत्न करणे.
११. स्थानिक स्वराज्य संस्था (ग्रामपंचायत, नगरपंचायत, नगरपालिका आणि महानगरपालिका) यांचे जलव्यवस्थापन अभ्यासणे, त्यातील उणीवा आणि उत्कृष्ट उदाहरणे अभ्यासणे, त्यांचे निराकरण करण्यास लोकसंवाद घडविणे.
१२. नदी, समाज आणि शासन यांच्यात सुसंवाद प्रस्थापित करणे.

Meeting between Dr. Rajendra Singh ji, JalBiradari team and Civil Society Members with Chief secretary of Maharashtra state Shri. Manu Kumar Srivastava. (7th Oct 2022)

Chief Secretary expressed State Gov't resolve to work with the civil society for making the River's *Amrit Vahini's*

आज़ादी का अमृत महोत्सव

जल बिरादरी

14th Oct 2022

"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" अंतर्गत "चला जाणुया नदीला" या अभियानासाठी जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ८२२२/प्र.क्र.२७६/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १४ ऑक्टोबर, २०२२

संदर्भ : शासन निर्णय पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, क्र. संकीर्ण ८२२२/प्र.क्र.२७६/सां.का.४, दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२२

प्रस्तावना :-

गेल्या काही वर्षातील पर्जन्याच्या विचलनामुळे कधी अनावृष्टी तर कधी अतिवृष्टी होते आहे. परिणामी पूर आणि दुष्काळ यासारख्या समस्या वारंवार भेडसावत आहेत. यामुळे शेती उत्पादनावर विपरीत परिणाम होतो आहे. वाढते नागरीकरण, आणि औद्योगीकरणामुळे उपलब्ध पाण्यावरील ताण वाढला आहे. प्रदूषणासारख्या वाढत्या समस्यांमुळे उपलब्ध भूपृष्ठजलाची उपयुक्तता घटत आहे. नद्यांमध्ये / जलाशयामध्ये आलेल्या गाळामुळे त्यांची वहन क्षमता / साठवण क्षमता कमी झालेली आहे. या सर्व बाबींचा विचार करता नदीला जाणून घेणे आणि तिच्या समस्यांचा अभ्यास करून त्यांची सोडवणूक करण्यासाठी उपर्निर्दिष्ट संदर्भिय शासन निर्णयान्वये मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या निमित्ताने "चला जाणूया नदीला" या अभियानाखाली नदी संवाद यात्रेची सुरुवात दिनांक २ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सेवाग्राम वर्धा येथून झालेली आहे.

सदर अभियानाचे उद्दिष्ट :-

१. नदी संवाद अभियानाचे आयोजन करणे.
२. जनसामान्यांना नदीसाक्षर करण्याबाबत उपाययोजना आखणे
३. नागरीकांच्या सहकार्याने नदींचा सर्वकष अभ्यास करणे व त्याबाबचा प्रचार व प्रसार करणे
४. अमृत वाहिनी बनविण्यासाठी मसुदा तयार करणे.
५. नदीचे स्वास्थ्य आणि मानवी आरोग्य याबाबत प्रचार व प्रसार रुपरेषा आखणे.
६. नदीचा तट, प्रवाह जैवविविधतेबाबत प्रत्येक जिल्हयात प्रचार, प्रसार याबाबत नियोजन करणे.
७. नदी खोऱ्यांचे नकाशे, नदीची पुर रेषा, पाणलोट क्षेत्राचे नकाशे, मातीचे क्षरण, पर्यजन्याच्या नोंदी, मागील पाच वर्षातील पूर आणि दुष्काळाच्या नोंदी या बाबतची माहिती संकलित करणे.
८. पावसाचे पाणी योग्य जागी अडवून भूजल स्तर उंचावणे, जनजागृती करणे.
९. अतिक्रमण, शोषण आणि प्रदुषण या तीन प्रमुख कारणांचा अभ्यास व त्याचा परिणाम अभ्यासणे.
१०. नदी संवाद यात्रा आयोजित करण्याबाबत आराखडा तयार करुन अंमलबजावणी करणे.

११. नदी, समाज आणि शासन यांच्यात सुसंवाद प्रस्थापित करणे.

सदर अभियानांतर्गत प्रत्येक जिल्ह्यातून वाहणाऱ्या निवडक नद्यांबाबतची माहिती, तिचा प्रचार-प्रसार आणि त्यानुषंगिक बाबींसाठी सहाय्य करण्याकरिता जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हानिहाय समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

"स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव" याअंतर्गत "चला जाणूया नदीला" या अभियानाच्या सहाय्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	सदस्याचे नांव	पद
१.	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सह अध्यक्ष
३.	निबंधक, विद्यापीठ (जिल्ह्याच्या मुख्यालयी विद्यापीठाचे मुख्यालय असल्यास)	विशेष निमंत्रित सदस्य
४.	आयुक्त महानगरपालिका (जिल्ह्याच्या मुख्यालयी महानगर पालिका असल्यास) किंवा त्यांचे उपायुक्त दर्जापेक्षा कमी नसलेले प्रतिनिधी	विशेष निमंत्रित सदस्य
५.	निवासी उप जिल्हाधिकारी	सदस्य
६.	प्रकल्प संचालक जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	सदस्य
७.	उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत)	सदस्य
८.	जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य
९.	कार्यकारी अभियंता (छोटे पाटबंधारे जिल्हा परिषद)	सदस्य
१०.	जिल्हा जलसंधारण अधिकारी (स्थानिक स्तर)	सदस्य
११.	वरिष्ठ भू वैज्ञानिक भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणा	सदस्य
१२.	आरोग्य उपसंचालक	सदस्य
१३.	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य
१४.	शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक)	सदस्य
१५.	शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)	सदस्य
१६.	जिल्हा माहिती अधिकारी	सदस्य
१७.	उपविभागीय अधिकारी (सर्व)	सदस्य
१८.	कार्यकारी अभियंता जलसंपदा सर्व	सदस्य
१९.	अध्यक्ष, कृषी विज्ञान केंद्र (जिल्ह्यात असल्यास)	सदस्य
२०.	प्रादेशिक अधिकारी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ	सदस्य
२१.	जिल्हा खनिकर्म अधिकारी	सदस्य
२२.	गटविकास अधिकारी (सर्व)	सदस्य
२३.	प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	सदस्य
२४.	संचालक विभागीय जलसाक्षरता केंद्रे	सदस्य
२५.	कार्यक्रम अधिकारी राष्ट्रीय सेवा योजना सर्व महाविद्यालये	सदस्य
२६.	अधीक्षक अभियंता (सिंचन व्यवस्थापन) जलसंपदा विभाग	सह सदस्य सचिव
२७.	जिल्हा वन संरक्षक	सदस्य सचिव
"चला जाणुय नदील" अभियानाचे समन्वयक		
२८.	नदी प्रहरी सदस्य (जिल्हा निहाय सोबत जोडलेल्या यादीमध्ये नमूद करण्यात आले आहे) (जास्तीत-जास्त ३ सदस्य)	सदस्य
समितीची बैठक प्रत्येक महिन्यास अनिवार्य असेल. आवश्यकता नासल्यास का पेक्षा अधिक वेळा घेता येईल.		

On 153 Birth anniversary of Mahatma Gandhi ji on 2nd oct 2022 celebrated as SEVA PANDHARWADA, Chala Januya Nadila programme was flagged of by handing over National Flag and Amrit Kalash to Nadi Prahari's of 108 Rivers.

30th Sept to 2nd Oct 2022

Training of Nadi Prahari's of 108 Rivers at Seva Gram Wardha.

Implementation of Chala Jaanuya Nadila programme helps in achieving the goals and targets of

To meet the objectives of sustainable development goals

To Make Maharashtra Climate Resilient

(Water is climate and Climate is water)

11 Districts in Mah highly vulnerably extreme weather events

To Meet the Net Zero Emission Goals by 2070

Chala Januya Nadila – Media Coverage.

लोकसत्ता विचार

लोकसहभागातून नदी संवर्धन

सुधीर मुनगंटीवार

दिव्य मराठी — नाशिक सिटी 02-10-2022

दिव्य मराठी विशेष • राज्यातील ७५ नद्या अमृतवाहिनी करण्यासाठी गांधी जयंतीपासून प्रारंभ

नदी संवर्धनासाठी 'चला जाणूया नदीला' महोत्सव

नदीच्या सद्यस्थितीची माहिती संकलित करणार

दैनिक जनसंजीवनी

राज्यातील नद्या अमृतवाहिनीसाठी

गांधी जयंती पासून श्री गणेशा– आदिनाथ ढाकणे

नवराष्ट्र

जलबिरादरीचा सेवाग्राममध्ये 'चला जाणूया नदी'ला महोत्सव

अमृतवाहिनीचा आज 'श्रीगणेशा'

सुधीर मुनगंटीवार यांचे सहकार्य

आराखडा तयार करणार

सकाळ

..तर राज्यातील नद्या अमृतवाहिन्या : राजेंद्रसिंह

वर्धा : परिक्रमा करणाऱ्या स्वयंसेवकास पाण्याचा कलश देताना उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, सुधीर मुनगंटीवार, राधाकृष्ण विखे पाटील, राजेंद्रसिंह.

स्वयंसेवकांच्या ७५ जोड्या रवाना

महाराष्ट्रनामा — सकाळ ॲग्रोवन

'चला जाणूया नदीला' अभियानास आज प्रारंभ

राज्यात ७५ नद्या अमृतवाहिनी करणार, डॉ. राजेंद्र सिंह यांची प्रमुख उपस्थिती; उच्चस्तरीय समितीची स्थापना

District Collectors meeting of Chala Jaanuya Nadila- *Shasan*

Latur

Yavatmal

Jalgaon

Hingoli

Dhule

Sangli

Satara

Nashik

Thane

Mumbai

Nanded

Ahmednagar

Chandrapur

Pune

Kolhapur

Nadi Yatra’s of Chala Jaanuya Nadila – *Samaaj*

Latur

Solapur

Jalgaon

Hingoli

Dhule

Sangli

Satara

Pune

Thane

Mumbai

Nanded

Ahmednagar

Chandrapur

Nashik

Kolhapur

Thank You...